Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 4 Sayı: 19 Volume: 4 Issue: 19
Güz 2011 Fall 2011
www.sosyalarastirmalar.com

HİLMİ YAVUZ'UN ŞİİRLERİNDE ANNE SEVGİSİ

"MOTHER LOVE IN THE POEMS OF HILMI YAVUZ"

Özcan BAYRAK[•]

Özet

Sosyal yaşamda hayal ve duygu yoğunluğunun kavranması, bu unsurların dillendirilmesi, toplumsal değerler açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle şairler toplumun sesi olan bireylerdir. Toplumsal birçok konuyu ve sevgilerin en yücesi olan anne sevgisini işleyen ve topluma yansıtan şairlerdir.

Hilmi Yavuz'da anne sevgisi "hilmi'nin çocukluğu", "kanto", "akşam ve çocuk", "annem ve akşam", "akşam ve kandil", "yüzümdeki çöl", "akşam ve Lavinia" ve "yolculuk ve güz" adlı şiirlerde görülmektedir. Şairin anne sevgisini en yoğun işlediği şiiri "annem ve akşam"dır. Bu çalışmada, Hilmi Yavuz'un, yaşam algısı ve anne sevgisini yaşama nasıl yansıttığı irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: Hilmi Yavuz, Anne, Çocuk, Akşam, Ölüm, Yalnızlık.

Abstract

Comprehension of the intention of imagination and feeling, expressing these elements are very important in terms of social values. That's why poets are individuals who functions as the voice of the society. It is poets that work many subjects and the most serene of the loves mother subject and reflect to the society.

Mother love of Hilmi Yavuz can be seen in the poems of "hilmi'nin çocukluğu", "kanto", "akşam ve çocuk", "annem ve akşam", "akşam ve kandil", "yüzümdeki çöl", "akşam ve Lavinia" and "yolculuk ve güz". The poem in which the mother love is referred in the most intensive way by the author is "annem ve akşam". In this work, the perception of life of Hilmi Yavuz how he reflects the mother love to the life will be studied.

Key Words: Hilmi Yavuz, Mother, Child, Evening, Death, Loneliness.

Giriş

Toplumsal bir varlık olan bireyin yaşama yönelimi ve yaşamla ilk tanışması anne vasıtasıyla gerçekleşir. Toplumsallaşmanın ilk evresini oluşturan bu süreçte çocuk, annenin varlığıyla kendini bütünleştirir. Çünkü bu dönemde ruhen olduğu kadar bedenen de anneye muhtaçlık söz konusudur. Yaşamın bu evresinde çocuğun içgüdüsel bir şekilde anneye bağlılığı belirginleşir. Bunun en önemli sebebi çocuğun yaşamsal alanda kendi bedensel varlığının, annenin bedensel varlığına bağlı oluşunu kavramasından kaynaklanır. "İnsanın içinde gelişmiş gerçek bir ben, anne-baba ve çocuk arasındaki sevgi ilişkisiyle büyür." (Gruen, 2005: 90). Bunun için anne, çocuğun tanımadığı dünyaya açılan sonsuz penceresidir. Bu nedenle "biz her ihtiyacımızın sevecen bir anne ya da baba figürü tarafından karşılanmasını arzu ederiz." (Carol,

[•] Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

2003: 71). Yaşamın bu ilk evresi çocukta sığınma, annede koruma duygusunu belirginleştirir. Karşılıklı bu duygular, annede hayatın sonuna kadar varlığını sürdürecek çocuk sevgisinin, çocukta ise hayatın sonuna kadar varlığını koruyacak anne sevgisinin oluşmasını sağlar.

Çocuğun ruhsal gelişiminde, toplum en önemli faktörlerden biridir. Çocuk, "toplumun çocuğa karşı davranışlarının damgasını taşır, çocukta doğuştan var olan toplumsallık duygusunun ilk belirtileri kendini açığa vurur, organik kökenli sevgi duyguları filizlenip yeşerir ruhunda ve zamanla öylesine ileri bir düzeye ulaşır ki, artık büyüklerin hep yakınında olmayı ister." (Adler, 2001: 62). Çocukluk döneminde anne şefkatiyle büyüyen her çocuk, sevgilerin en yücesi olan anne sevgisini yaşar ve hayatı boyunca annenin yanında olmasını arzular. Bu sevginin yaşanım süreci ve yaşamda anne ile birlikte olma arzusu, bireyden bireye farklılık gösterir.

İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar önemli bir konu olan anne ve anne sevgisi, Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Şiirlerinde tabiata ait unsurların önemli bir yer tuttuğu Abdülhak Hâmid, "Validem" adlı şiirinde annesiyle tabiat arasında bağlantı kurarak annesini belirginleştirir. Hamid, "şimşekleri, dağları, yıldızları, güneşleri ve insanlarıyla beraber bütün Kafkasya'yı annesinin şahsında toplar." (Kaplan, 1995: 361). Şair, "Validem" şiirini, "Makber"den farklı bir duygu yoğunluğuyla ele alır. "Makber" ölümü ve yok oluşu hissettirirken, "Validem" şiiri "tam tersine bir yeniden doğuş ve yaratma" (Kaplan, 1995: 356). sevinci hissettirir. Şair, annesinin özelliklerini sıralarken onu över ve bu övgüyle de yaşamın verdiği sıkıntıyı huzura ulaştırır.

Validem ümmiydi, ümmiyenin
Var idi ezberinde birçok ilim.
Konuşurken siyâk-ı hâle göre
Öyle eş'âr okurdu mürtecilen
Ki sadâsındaki halavet ile
Tarz-ı takrir-i dil-pezirinden
Sanki bir kat daha olurdu melîh.
"Neme lâzım benim o gonca-i ter
Bana gönlümdeki bahar yeter"
Gibi eş'âr ile terennüm eder,
Ve hususiyle bir melek gibi o
Ne mübarek dururdu, ben bilirim,
Ediyorken tilâvet-i Kur'ân!

(Akyüz, 1986: 169)

Hâmid'in eserleri incelendiğinde "arka planında *Zıll-ı mâder, o en büyük cânân* diye yücelttiği annesinin hayâli gizlidir." (Kaplan, 1995: 368)

Türk edebiyatında şiirleriyle önemli bir yere sahip olan Yahya Kemal'de anne sevgisi vicdan azabıyla bir bütünlük sergiler. 1897 yılında annesinin ölümü dair gördüğü rüyanın gerçek olması ve öncesindeki anneye uzaklık şairde vicdan azabını belirginleştirir. "O anda ölmek, intihar etmek istiyordum. Bu müthiş yokluğa, bu derin acıya tahammül edemiyordum. Bir deliyi tutar gibi, sımsıkı tutuyorlardı."[1] (Kahraman, 1998: 25)

Annemin na'şını gördümdü;
Bakıyorken bana sâbit ve donuk gözlerle,
Acıdan çıldıracaktım.
Aradan elli dokuz yıl geçti.
Âh o sâbit bakış el'an yaradır kalbimde.
O yaşarken o semâvî, o gülümser gözler
Ne kadar engin ufuklardı bana;
Teneşir tahtası üstünde o gün,
Bakmaz olmuştular artık bu bizim dünyaya.

(Kemal, 2004: 63)

[1] Yahya Kemal, Çocukluğum Gençliğim Siyasî ve Edebi Hatıralarım, İstanbul, 1973. s.8

Şair, annesinin yanında olduğu zamanı tam anlamıyla yaşayamadığından dolayı vicdan azabı çekmekte ve bu azabın elli dokuz yıl geçmesine rağmen dinmediğini belirtmektedir.

Necip Fazıl'da anne sevgisini "Anneme Mektup" şiirinde görmekteyiz. Şair, anne sevgisini hasretle bütünleştirerek ele almıştır. Şair annesinden uzak olmanın verdiği sıkıntıları dile getirmektedir. Şairin en büyük endişesi ise annesini görmeden ölmesidir.

Son günün yaklaştı görünesiye,
Kalmadı bir adım yol ileriye:
Yüzünü görmeden ölürsem diye,
Üzülmekteyim ben, üzülmekteyim.
(Kısakürek, 1995: 229)

Türk edebiyatında şair kimliğiyle önemli bir yer tutan Hilmi Yavuz'da, birçok şair gibi sevgilerin en mükemmeli olan anne sevgisini şiirine konu edinmiştir.

Tespitler

H. Yavuz'un, anne sevgisini belirginleştirdiği şiirlerin çoğunda "karanlık" ve "akşam" imgeleri dikkat çekmektedir. Şair, "hilmi'nin çocukluğu" adlı şiirinde annesini çiçek işlemeli bir lamba olarak sembolize eder. Şair bununla "değişik ve özgün bir anne imgesini" (Aksan, 1995: 32). belirginleştirir. Karartma geceleri, lambanın aydınlatıcı özelliğini ve önemini belirginleştiren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. "Duygusal bir öğeyi içeren imge, anneyle lamba arasında paralel bir benzeşimi oluşturarak anlam alanını öznel olandan nesnel olana doğru "ışık", "sıcaklık" ve "sevgi" figürleriyle genişletmekle kalmaz; "karatma geceleri" tamlamasıyla da geçmişe gönderme yaparak şairin kökensel varlığına iz düşürür." (Korkmaz ve Özcan, 2005: 308). Bu nedenle anne, hayatta gideceği istikameti bilmeyen çocuğa, yön gösteren ve karanlık olarak belirginleşen geleceği aydınlatan bir konumdadır. Çocuğun yaşamla tanışmasını ilk sağlayan ve bilmediği bir yaşamda yönelimlerini ilk gerçekleştiren kişi annedir. Anne, karartma gecelerini aydınlatan lamba gibi çocuğun yaşamını aydınlatan bir özelliğe sahiptir. Annenin bu özelliğinden dolayı şair, annesini çiçek işlemeli bir lamba olarak sembolize etmiştir.

hilmi diyor ki annem
çiçek işlemeli bir lâmbaydı
karartma gecelerinde
(Yavuz, 2010: 16)

Şiirde dikkat çeken diğer bir husus şairin üçüncü bir şahsa seslenerek "senin de çocukluğun bir ceviz tabut muydu" (Yavuz, 2010: 16). şeklinde çocukluk döneminin bilinmezliğini sorgulamasıdır. Şair annenin aydınlatıcı ve yol gösterici özelliğini belirginleştirerek, annenin çocukluk dönemindeki fonksiyonunu en üst noktaya taşır.

H. Yavuz'un anne sevgisini işlediği bir diğer şiiri "kanto"dur. Şair bu şiirinde anne sevgisini, duygusal yoğunluğun farklı bir boyutu olan "aşk"la birleştirir. Bu ilişkilendirmede denizin bütünleştirici özelliğinden hareketle martı, kumsal sembolleri ile anne imgesi öne çıkarılmıştır. Öne çıkarılan bu unsurlar, hayatı temsil eden deniz imgesiyle bütünleştirilmiştir.

Tablo 1: Anne sevgisinin kavramlarla ilişkilendirilişi

martıların	en güzeli	aşk
kumsalların		aşk
annelerin		aşk

Duygulara hâkim olma noktasında aşkın büyüklüğü deniz, martı ve kumsal kavramlarıyla bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu unsurların her biri aşkla ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmenin son safhası ise anne ile yapılmıştır. Çünkü deniz olarak nitelendirilen anne hayatın temsilcisidir. Gerçek hayata yabancı olan çocuğun sığınacağı ve kendini ifade edeceği tek kişi annedir.

sen bir çocuksun annesi ezik beyaz
sen bir çocuğu anlamak için birebir
annelerin annelerin en güzeli
Aşktır
(Yavuz, 2010: 45)

Şairin anne sevgisini işlediği şiirlerden bir diğeri "akşam ve çocuk"tur. Şair bu şiirinde anne sevgisini çocukluk yıllarına ait hatıralardan hareketle belirginleştirir. Şiirin birinci dörtlüğünde geçen "mâzi kalbimde yara…" (Yavuz 2010, 323). ifadesi geçmişin bireyin ruhunda ve bedeninde oluşturduğu güzel hatıralardan hareketle özlem duygusunu belirginleştirir.

o konak, yıkık, harap, anımsıyorum,
bulutlar ağır ağır inerdi odalara
(Yavuz, 2010: 323)

Şiirin başlığında yer alan akşam ve çocuk kelimelerinin birlikte kullanımı dikkat çekicidir. Bireyin en masumane dönemi olan çocukluğun, zamanın en belirsiz ve ürküntü veren zaman dilimi olan akşam ile birlikte kullanımı öne çıkmaktadır. Akşam, yutan ve yok eden, kavramları ve nesneleri bedeniyle birleştiren, eriterek kendi karanlığında toplayan bir özelliğe sahiptir. Şair, çocukluğunda yaşadığı konağın görünümünü "annemsi bir sessizlik çökmüş duvara…" (Yavuz, 2010: 323). mısrasıyla belirginleştirir. Çünkü konakta büyük bir aileyle yaşanan kalabalık ve sesli ortam, bir sara nöbeti gibi çabucak geçmiştir. Bunun neticesinde hâkim olan sessizlik ve akşamın yutucu özelliği karşında şair, çocukluğunu arzulamakta ve annemsi bir sessizliği ve huzuru özlemektedir.

o konakta herkes, büyük aile,
koşturdu, yazlar sanki bir sara
nöbeti gibi yaşanır, bir çırpınıştır
çocukluk, orada, boş akşamlara…
(Yavuz, 2010: 323)

Hilmi Yavuz'un anne sevgisini en yoğun işlediği şiiri "annem ve akşam"dır. Şair, çocukluk yıllarına duyduğu özlemi ve annesine olan sevgiyi, sembolik bir boyutta ele alır. Şiirde anne, çocuk ve akşam kelimeleri açar sözcüktür. Çocuk ve akşam kelimeleri anne sevgisini belirginleştiren kavramlardır. Anne ile çocuk arasındaki sevgi boyutunu etkileyen ve düşünceleri belirginleştiren akşam imgesi, şairin kendini güvende hissettiği zaman diliminden koparan unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. "Şiirin ilk dörtlüğünde akşamın gelişi, hüznün habercisi olarak nitelendirilmektedir. Akşamın bu gelişi, var olan ve gözle görülen unsurların karanlık içerisinde erimesi ve onunla bütünleşmesidir. Karanlıkta yok olan ve onunla bütünleşen eşya ile birlikte annedir." (Bayrak, 2010: 49). Şair, annesini ve zamanı belirsizleştiren "akşam"ı getirdiği hüzünle birleştirir. Bu birleşme varlığın gerçek görünümünü yitirdiği zaman diliminde gerçekleşir. Şair, varlığın gerçek görünümünü kaybetmesine "kimse benzemez oldu kendine" (Yavuz, 2010: 324). mısrasıyla dikkat çeker. Şair bu söylemiyle geçmişe duyulan özlemi öne çıkarır.

bir kapı açıldı, ansızın baktık:
akşam!.. kimse benzemez oldu kendine;
kimbilir ne kadar hüzünlü artık,
bir odadan ötekine geçmek bile...
(Yavuz, 2010: 324)

İkinci dörtlükte şair, annesinin yanında olmasından hareketle akşama meydan okur. Korkusuz bir savaşçı edasıyla akşama "sen neysen o kadarsın, ey akşam!" (Yavuz, 2010: 324). şeklinde seslenir. Çünkü akşam bilinmezlik yönüyle ölümü temsil etmektedir. "Bireyi yalnızlığa ve karamsarlığa yönlendiren akşam, bu anlamda ruhsal çelişkilerin ve çöküntülerin yoğunlaştığı bir zaman dilimidir. Akşam, özellikle tek odada ve bir lamba ışığında belirginlik kazanarak insanın yalnızlığını somutlaştıran bir süreçtir. Bireyin yalnızlığı, lambanın kısık ışığıyla tam şekillenemeyen eşya ve oda imgeleri bir bütünlük içerisinde bireyin düşünce

dünyasını şekillendirir. Şair, "hilmi'nin çocukluğu" şiirinde "çiçek işlemeli bir lambaydı" ifadesiyle, anne, lamba ve akşam kavramlarını birleştirir. Anne, şair için akşamın bilinmezliğini aydınlatan bir lamba ve sevgi saçarak hayatı aydınlatan sonsuz bir ışıktır. Şairin karanlığa karşı koyuşu, annenin onu aydınlatması ve ona sevgisini yansıtmasındandır." (Bayrak, 2010: 51).

Şairin ikinci dörtlükteki ruhsal görünümü ile üçüncü dörtlükteki ruhsal görünümü arasında önemli farklar görülmektedir. Bu farklılığın en önemli sebebi annenin konumudur. İkinci dörtlükte yanında ve koruyucu özelliğini yitirmemiş olan anne, çocuğa güven vermektedir.

sen neysen o kadarsın, ey akşam!
annem içini çekiyor kimi ansa;
ürkü!... biri ansızın bir gül koparsa;
şimdi uzak olandır neye ulaşsam...
(Yavuz, 2010: 324)

Şair, annesinin yanında olduğu zamanlar, akşamın karşısında dik ve sarsılmaz bir duruş sergiler. Akşamın tedirgin edici ve korkutucu özelliğine karşı sergilenen bu duruş, annenin hastalığı ile sarsılır. Annenin hastalığı ve ölümü, şairi yalnızlığa sürükler. "Her günle birlikte dönen dünya, bir önceki günün tortusunu (kiri, pasını), bir diğer güne, yükünü birbirine boşaltan gemiler gibi devreder. Böylece, tortulaşan hayat yükü, her gelen günle birlikte büyüdükçe büyür." (Özcan, 2005: 215). Günlük yaşamın hayat yükü karşısında annesiz kalan şair, tedirgin eden ve korkutan yaşamla karşı karşıya kalır.

Tablo 2: Çocuğun yaşam süreci

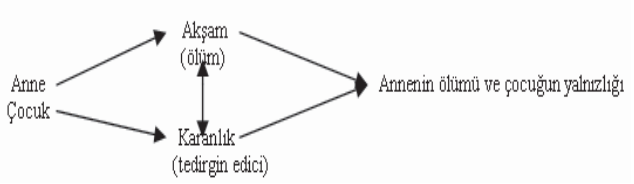

Şairin ikinci dörtlükte akşam karşısındaki korkusuz tavrı, üçüncü dörtlükte değişime uğrar. Bu değişimdeki en önemli sebep annenin hastalanması ve akşamın ucuna doğru yolculuğa çıkmasıdır. Yaşamın bu bilinmez süreci çocuğu yalnızlığa sürüklemiş ve çocuğun akşamın bilinmezliği karşısında korkmasına neden olmuştur.

âh, akşamdan bile ürküyor çocuk;
her yer alaca karanlık gurbet;
soldu annem, solarken goblen ve tülbent;
ve akşamın ucuna doğru yolculuk…
(Yavuz, 2010: 324)

Şairin psikolojik durumu, şiirin ikinci ve üçüncü dörtlüğüne şu şekilde yansımıştır:

Tablo 3: Bireyin psikolojik durumunun şiire yansıması

İkinci dörtlükte bireyin ruhsal görünümü	Üçüncü dörtlükte bireyin ruhsal görünümü
Korkusuz ve savaşçı	Korkak ve cesaretsiz
Akşama cephe alan	Akşamdan tedirgin olan
Savaşmaya hazır	Mağlup
İnsanların ölümü (üzüntü)	Annenin hastalanması
Anne yanında, birey güçlü	Annenin ölümü, birey güçsüz

Şiirin son dörtlüğünde şair, anne ile geçen zamanı "bir türkü söylendi, neyin tadı var?" (Yavuz, 2010: 324). mısrasıyla dile getirerek anne ile geçen ve türkü tadında olan zamanın yitip gittiğini ve yalnızlaştığını vurgular. Hayatın "en önemli yapıcısı olan zaman, bizde, kopuşların oluşumuna öncülük eder." (Issı, 2004: 29). Annenin ölümü, şairde anneden kopuş sürecini

gerçekleştirir. Şair, annenin ölümüyle gerçek karanlığı yaşar. Bu karanlık, anne sevgisinden mahrum kalış dönemidir. Bireyin elleriyle annesini mezara koyması, kişinin ruhsal yaşamında kendi ruhunu mezara koymasıdır. Çünkü her insanın iki ölümü vardır:

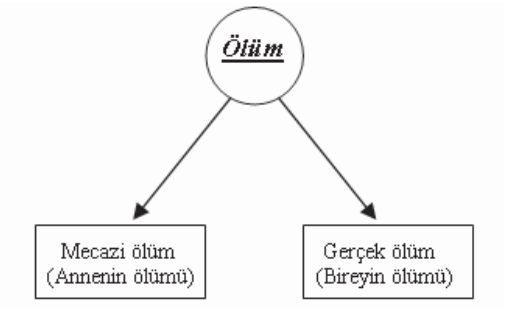

Tablo 4: Bireyin ölümü algılayışı

Şairin, son dörtlükte anne sevgisiyle özdeştirdiği türkü de annenin ölümüyle, kendisi gibi yalnız kalmıştır. Şair, bu yalnızlığı "çekildik, bir başına kaldı o türkü" (Yavuz, 2010: 324) mısrasında dile getirir. Annesine duyduğu özlemle dış dünyaya açılmaya çalışan şairin zamanı geri getirme imkânı yoktur. "Zaman kavramı birçok başka özelliğinin yanı sıra tekrarlanamaz süreçlerle ilintilidir. Seksen yaşındaki bir insan bir daha hiç kırk yaşında olmayacaktır." (Norbert, 2000: 165). Zaman kavramındaki bu gerçeğin farkında olan şair, annesiyle geçirdiği ve sevgi dolu günlere tekrar dönemeyeceğini bildiğinden yaşamın bu boyutundan şikâyet eder.

bir türkü söylendi, neyin tadı var?
akşam bile bitti, kalmadı çünkü...
çekildik, bir başına kaldı o türkü;
kapılar arkamızdan kapanmadılar…
(Yavuz, 2010: 324)

Hilmi Yavuz'un anne, akşam ve kandil imgelerini bir arada kullandığı diğer bir şiiri "akşam ve kandil"dir. Şiiri genel olarak ele aldığımızda akşamın ayrıştırıcı yönü belirginleşir. Şair, "akşam annemle aramda bir süs" (Yavuz, 2010: 325). söylemiyle, akşamı katlanılabilir bir boyuta taşımanın çabasını sergiler. Çünkü akşam bilinmezliğin somutlaşmış halidir. Şair bu korku veren bilinmezliği "süs" imajıyla masumane bir boyuta taşıyıp katlanılır hale getirmiştir. "Bireyin iç dünyasına çekilmesi ile başlayan kendilik bilinci oluşturma arzusu, onun dış dünya algısına da yansır." (Kanter, 2010: 161). Dış dünyayı, iç dünyasından hareketle şekillendiren şair, her şeyi "kandile" benzetir. Çünkü anne çiçek işlemeli, aydınlatan, yol gösteren bir kandildir.

bir eşya kuraklığı
dağılmış bahçemize;
ve her şey kandil…
(Yavuz, 2010: 325)

Şair, akşam imgesini anne ile çocuk arasındaki yakınlığı yok eden özelliğiyle birlikte, akşamın saran ve kaplayan özelliğini de belirginleştirerek şiirine yansıtır. Çünkü akşam ölümün sembolize edilmiş halidir. Bu nedenle ölüm, varlığı siyahlarla örten ve kendi bedeninde yok eden bir özelliğe sahiptir.

hangi ağacın yapraklarını
siyah kadifeyle örttün Ölüm?
(Yavuz, 2010: 325)

Hilmi Yavuz'un "yüzümdeki çöl", "akşam ve Lavinia", "yolculuk ve güz" şiirleri anne imgesini kullandığı, ancak anne sevgisini belirginleştirmediği diğer şiirleridir. Bu şiirlerdeki anne imgesi şu şekilde kullanılmıştır:

Tablo 5: Anne imgesinin diğer kullanımları

yüzümdeki çöl	çocuklarını ceviz sandıklara gömüp nehre bırakan annelerdin sen… (Yavuz, 2010: 302)
akşam ve Lavinia	yüzüme bak, hüzüne bakmış olursun! şiir: baba belli değil, annesi rüyâ… (Yavuz, 2010: 333)
yolculuk ve güz	bitti bitiyor… derken eski melekler yazdılar annesine yaslı kelimelerin… (Yavuz, 2010: 370)

Şair, "akşam ve Lavinia" şiirinde anneyi rüya kavramıyla ilişkilendirmiştir. Rüyanın metafiziksel boyutu ve bir anlık oluş süreci, anneyle geçen zamanı belirginleştirir. Bu zaman dilimi tadına doyulamayan ve güzel bir rüya kadar kısa olan bir süreçtir. Şair, annesiz bu süreci hüzünle ilişkilendirmiş ve bu hüznün yansıma mekânı olarak yüzünü göstermiştir.

Şairin "yolculuk ve güz" şiiri irdelediğinde yolculuk, güz, melek ve anne göstergeleri öne çıkmaktadır. Bu kelimelerin "bitti" fiiliyle ilişkilendirilmesi annenin yaşamsal serüvenini belirginleştirir. Annenin yaşam yolculuğunu tamamlamaya yakın bir zaman sürecinde olduğu vurgulanır.

Sonuç

Bireyin yaşamında önemli bir yeri bulunan anne, çocuğuna verdiği emekle çocuğuyla arasındaki sevgiyi şekillendirir. Küçük sevgi parçacıklarının birikimiyle büyüyen bu sevgi, bireyin yaşamında ve yaşam algısında oldukça önemli bir rol oynar. Bireyin yaşam serüveninin ilk evresi olan çocukluk dönemi, annenin varlığı ve yönlendiriciliği ile bir bütündür. Çocukluk sonrası yaşamın bütün evreleri anne-çocuk arasındaki bu sevginin etrafında şekillenir.

Şair, anne sevgisini imgesel bir boyutta belirginleştirmiştir. Sevginin mükemmel bir şekilde imgeselleştirilmesi anne sevginin büyüklüğünden gelir. Bu süreç annenin yaşlanması ve ölüme doğru yolculuğu ile yerini korkuya ve üzüntüye bırakır. Bu nedenle anne teminin işlendiği şiirlerinde yolculuk, güz, akşam, kandil, melek, solmak, ürkmek, harap, hüzün gibi sözcükler annenin kaybedilme serüveninin imgesel boyutta şiire yansımasını simgeler.

Anne sevgisinin en derinlemesine işlendiği "annem ve akşam" şiirinde akşam saran, yok eden özelliği ile belirginleşir. Bu annesiz yaşamın başlangıcını oluşturur. Acımasız dünyanın kirli yüzüyle karşılaşacak olan şair, bu süreci anne gibi mükemmel bir koruyucudan yoksun olarak yaşamak zorunda kalacağını bilmesi, şaire korku vermektedir. Bu süreçte anne sevgisi artan ve daha çok ihtiyaç duyulan bir özelliğe sahiptir.

Hilmi Yavuz, yaşamdaki en önemli değer olan anneyi şiirlerine konu edinmiş, bu konuyu ses ve anlam değerleri bakımından bir bütün olarak ele almıştır. Anne sevgisini özlemle ilişkilendiren şair, anne ile çocuk arasındaki sevgi boyutunu ve duygusal bağı belirginleştirmiştir. Çocukluk yıllarında annesiyle yaşadığı duygusal yoğunluğu ve annesine olan sevgisini imgesel olarak şiirine yansıtmıştır.

KAYNAKÇA

ADLER, Alfred (2001). *İnsanı Tanıma Sanatı*, Çev.: Kamuran Şipal, İstanbul: Say Yayınları.
AKSAN, Doğan (1995). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara: Engin Yayınları.
AKYÜZ, Kenan (1986). *Batı Tesirinde Türk Şiir Antolojisi*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
BAYRAK, Özcan (2010). "Hilmi Yavuz'un Annem ve Akşam Şiirinde Anne Sevgisi", *Hilmi Yavuz Akademik Sempozyumu, 19.Nisan.2009*, *Artuklu Üniv. Kültür Yayınları*, No: 2, s. 47-54.
BEYATLI, Yahya Kemal (2004). *Kendi Gök Kubbemiz*, 6.baskı, İstanbul: YKY.
ELIAS, Norbert (2000). *Zaman Üzerine*, Çev.: Veysel Atayman, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
GRUEN, Arno (2005). *İçimizdeki Yabancı*, Çev.: İlknur İgan, İstanbul: Çitlembik Yayınları.

ISSI, Cüneyt (2004). "Hilmi Yavuz'un 'Bursa ve Zaman' Şiirini Yeniden Kurma (Reconstructıon) Denemesi", *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1, s. 25-34.
KAHRAMAN, Âlim (1998). *Yahya Kemal Beyatlı*, İstanbul: Şule Yayınları.
KANTER, Beyhan (2010). "Hilmi Yavuz'un Çöl Şiirlerinde Mutsuz Bilincin Görünümü", *Hilmi Yavuz Akademik Sempozyumu, 19.Nisan.2009, Artuklu Üniv. Kültür Yayınları*, No: 2, s. 159-170.
KAPLAN, Mehmet (1995). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*, İstanbul: Dergah Yayınları.
KISAKÜREK, Necip Fazıl (1995). *Çile*, 26.basım, İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
KORKMAZ, Ramazan, ÖZCAN, Tarık (2005). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*, 2.baskı Ankara: Grafiker Yayınları.
ÖZCAN, Tarık (2005). *Şair ve Sözün Mahşeri Oktay Rıfat*, Ankara: Akçağ Yayınları.
S.PEARSON, Carol (2003). *İçimizdeki Kahraman*, Çev.: Semra Ayanbaşı, İstanbul: Akaşa Yayınları.
YAVUZ, Hilmi (2010). *Büyü'sün Yaz! Toplu Şiirler 1969-2005*, 4.baskı, İstanbul: YKY.